

Ана Бојановић

ПОЛОВАН ЖИВОТ III

Пробудила се из анестезије као после пријатног вишечасовног сна. Или приче. У краткорочној меморији треперио јој је неодређени број фигура – суверених учесника тог сна, или приче. Још је осећала њихово врзмање или одломке неартикулисаних разговора чији разлог или природу не би умела тачно да опише ни одмах по ступању у оно што се назива јавом. Све то деловало јој је логично. Очекивано. Претежна боја њеног сна који је деловао целовито и компактно, додуше вишеслојно, била је прљаворозе. У глави јој је треперила слика улице са зградама од још осунчаног, топлог бетона, оперважене ружичастом измаглицом надолазећег летњег сумрака, пуног слаткастих биљних мириса који се цеде са крошњи у летње вече. Калеидоскопски гроздови умножених гласова постепено су се сажимали у један или два који су дозивали њено име.

„Виолета, пробуди се”, неко јој се обраћао, сабраним гласом који зна о тој јави више од ње.

Одмах се снашла у новонасталој стварности. И без размишљања знала је где се налази, као и ради чега, док је њеним венама још увек самоуверено колао коктел аналгетика, хипнотика, бензодиазепина, антиеметика, хистаминских антагониста и осталих милиграмских помоћника бивања с оне стране. Један њен пријатељ засмејао ју је пре операције, рекавши да ће после вештачки индукованог стања несвести постати редуша чаробњака. Била је то мисао које се сетила и насмешила јој се у овом тренутку.

„Како је прошло?”, упитала је, гласом чија лењост је према њеној накнадној процени звучала вероватно комично, али који се веома успешно борио са инерцијом несвесног стања.

„Одлично”, одговорила је уверљиво млада сестра, у тамнозеленој одори и нахереној мрежастој капици која је држала праменове њене косе у провидном кавезу.

„Ух, добро је...” одахнула је.

Осмехнула се, осмехом који не верује али ужива у ономе што чује.

„А како се ти зовеш?”, упитала је младог доктора који се налазио уз њу, желећи после најважнијег сазнања да прошири сферу свог интересовања на нешто или неког другог ко није био искључиво њена болест, настала услед хроничног недостатка љубави.

„Ник”, рекао је, осмехујући се саучеснички сестри која је удруженим снагама са њим гурала кревет. Виолета је имала утисак да су пре тога причали о нечему поверљивом и духовитом, што је промакло њеном слуху. То јој није нимало сметало.

У том тренутку, зазвонио му је телефон.

„О, па ти си Ник популаран”, Виолета је прокоментарисала, уз ђаволаст смешак, без жеље да цензурише оно што излази из њених уста.

„А мој доктор, доктор Владимир... Владимир Нем... Где је он?”, у једном тренутку упитала је, скоро панично.

„Како то мислите, доктор Нем?”, сестра ју је погледала зачуђено, а затим је њен усредсређени поглед отплутао до младог доктора.

Виолета јој је узвратила лоптицу зачуђеног погледа.

„Оперисао вас је доктор Моралес, Хорацио Моралес”, убацио се млади доктор.

„Свест јој се још није сасвим очистила од анестезије, изгледа; има промене у краткорочној меморији”, сестра је климнула младом доктору, док јој се лице осенчило бригом.

„Доктор ће касније доћи у визиту, ништа се не брините”, умиљато је додала сестра, замоливши је да се придигне и премести на свој лежај у соби са остале четири болеснице.

„Хорацио...”, прошапутала је и осмехнула се надземаљски, проналазећи снаге у дубини својих мишића за тај надљудски напор опирања гравитацији и премештања на кревет који јој је припадао у болесничкој соби. Право из операционе сале.

„Виолета, како си?”, из полусна ју је пробудио пријатан мушки глас. Отворила је очи; међутим, није угледала познато лице. У тамним очима тражила је трагове Владимирове душе. Безуспешно.

„Изненађено”, одговорила је попут фонтане која прска хладне капљице.

„Због чега?”, осмехнуо се и уронио у њене очи. Очи су му биле као два црна сунца.

„Изгледа да сам имала веома необичан сан током операције”, покушала је да изврда одговор, а да не прибегне лажи.

„Хм, то није необично, тј. дешава се”, одговорио је Хорацио осмехнувши се немарно, са приметним акцентом припитомљеног странца. „Ускоро ће вам све бити чистије и јасније у глави”, рекао је и дотакао њен стомак, притискајући га зналачки.

„Мхм”, промрмљао је и нешто записао у свој записник. „Боли ли вас овде?”

„Аух, помало”, јавкнула је пригушено.

„У реду је. То је од дрена. Та цевчица ће вам помоћи да из вас исцури све што је непотребно и можда инфицирано у овом тренутку”, рекао је тако течно, да се зачудила његовом спретном склапању реченица на њеном језику. „Немојте се плашити, све ће бити у реду. *Hasta pronto*”, пропевавши је на шпанском, климнувши; нежно јој се осмехнуо и стиснуо јој руку, удаљивши се.

Да из мене исцури све токсично... Ха, звучи као лабораторија чисти-лишћа, помислила је и осмехнула се погледом. Осмотрила га је, осмехом који јој се скорео на лицу: висок средовећни човек уредно зачешљане таласасте косе боје ноћи, прошаране сребрним водападима, самоувереног и веома грациозног хода; као да је у младости био професионални плесач.

Дубоко се замислила, осећајући како је сопствено тело неупадљивим али упорним пулсирањем недавно расеченог ткива опомиње на сопствену рањивост. *Како је мојуће, уколико је трансфер извршен, а вероватно јесће, да је Хорацио дошао на Владимирово место? Није био такав договор. Зар није требало да Владимир оде на Хорацијево место у Севиљи? Где је онда Владимир?* Тишина је била једино што је чула. И сопствено срце. Тишина је некад једини преостали саговорник.

Прилазио сам јој док је безазлено боравила у чврстом загрљају мишићавог Хипноса, као у сну измучени анђео. Златни увојци падали су јој у нереду на јастук и врат. Остале пацијенткиње сневале су сновима праведника у којима се није чуо мој мачији корак. Полако сам спустио руку на њено раме. Отворила је очи хитро као срна, као да ме је очекивала. Из дрхтаја плавог погледа препознао сам да ме је одмах препознала.

„Владимире!”, отело јој се.

Уздрхтао сам од ненадане среће што се пробудила. Што је добро. Што је ту. Што смо ту.

Њена рука грчевито је зграбила моју, као да жели да се увери да не сања. Низ слепоочницу јој се слила крилата ноћна суза. Само смо ћутали и помало се смешили. Осећали откуцаје својих срца. Као заљубљена деца. Као повратници из рата. Бродоломници на копну. Коначно.

„Па како? Откуд ти овде? Оперисао ме је Хорацио Моралес!”

„Знам. Иступио сам из вакуума и вратио се, драга моја”, рекао сам меким гласом. „Вратио сам се.”

„Где си се вратио, Владимире?”

„У причу. У нашу причу”, додао сам тише.

„Али коју?”, упитала је, лагано нахеривши главицу.

„У прву. Или последњу. Зар није свеједно?”, слегнуо сам раменима.

„Знаш да те редоследне категорије немају смисла у свемиру наше приче. Важни су мотивација и смер кретања ликова.”

„Како си успео?”, погледала ме је испитивачки. Из њеног погледа, међутим, нестала је хладна детективска нијанса, а остала је квинтесенција интелигентне младалачке радозналости. *Боравак у болесничком кревету чак и најузвишенијима даје нијансу скрушености*, помислио сам.

„Јер, ти си престала да постојиш као неко ко је био какав је раније био и постала неко ко ми се толико допада да бих учинио све, сећаш се?”, саучеснички сам је упитао.

„Наравно да се сећам”, осмехнула се полузачуђено, полуусхићено, осмехом који попут понорнице нагриза планине. „Изненађена сам да се ти сећаш”, додала је. „Нарочито с обзиром на твоје године”, шаљиво је зачкиљила плавим топазом ока.

Насмејали смо се, раздрагано.

„Ја сам срећна што сам се пробудила”, рекла је одушевљењем детета.

„И ја сам, и ја сам”, поновио сам, јер изговорити то једном није било довољно. „И што сам почео на време да волим. И пишем”.

Доброћудна тишина је трептала. Обухватио сам јој дланове рукама. Моји палчеви нежно су кружили магнетним пољима њених дланова. Осетио сам да подрхтава од мог додира као сеизмографска игла пре трускања гла. Била је тако стварна, а нестварно лепа у свом незнању. Није ни слутила да се налази пред својим најважнијим избором. Питао сам се како да јој саопштим.

„Иако је један од услова за трансфер био да се више не бавим писањем, до руку ми је допрла књига нових правила, на најбољи од свих начина, сасвим случајно, док сам боравио у Севиљи...”

„Ти си ипак био у Севиљи?!”, упитала је у чуду, разрогачивши очи, плаве тунеле који воде до њене подсвести праволинијски.

„Наравно, Виолета. Зар ти делујем као човек који се не придржава одредби уговора? Док си ти безбрижно спавала, неки од нас су путовали”, сагнуо сам се да пољубим изненађење на њеним уснама, које су се привиле уз моје као гладна птица. „И учили...”, прошапутао сам, између два додира усана. „И стварали”, додао сам најзад одвојивши своје усне од њених. Остала је опијена. И нема. Додир међу нама био је толико стваран, да нисам имао срца да јој кажем да се и даље налазимо у предворју сна и да Хипнос стражари над нама полубудан, након што сам му сипао у ухо нешто јаког седатива.

„Иако је ова прича пуна изненађења, она није сасвим насумична, као што теби може да делује, на први, претпоноћни поглед”, шапнуо сам, погледавши на сат.

Прибрала се, грчевито ми стегнувши прсте, што сам схватио као знак да наставим.

„Дакле, као што рекох, док си ти спавала, наш драги Ерик ми је до-турио нова правила која су ми омогућила да ипак поново узем оловку у руке, чак и из Севиље и *voila!* Ево ме. Нажалост, не могу дуго да останем овде, јер...”, речи су цуреле из мене као из покварене славине. „Јер, потребно је донети одлуку.”

„Шта је то што ти знаш, а што ја не знам?”, поставила је одлично питање, мајстор у постављању недолучних питања какав је била.

„Одавде можемо на две стране, Виолета. Кхм, у ствари – три”, додао сам после краћег размишљања.

„Какве две, односно три стране, Владимире?”, упитала је, управљајући јастук и придигавши се.

„Да бих ти на то одговорио, морам најпре да те подсетим на то да је све ово, за сада... Хм, па, само сан”, најзад сам изустиио за њу неочекивану, а за мене познату истину.

Тргла се и унезверено погледала око себе, око нас. Сценографија болничке собе, укључујући њене дружбенице у соби, које спавају сном праведника, све је деловало идентично нацрту координата и распореду предмета утиснутих у њено памћење јаве. Чвршће ми је стегла руке и зарила свој поглед у њих.

„Али...”

„Знам, Виолета, све делује тако уверљиво и стварно. И верујеш како не би била у стању да ми упутиш овај додир да је у питању само сан. Али луцидни снови су такви: у њима можемо чак управљати својим покретима, мислима, речима. То их, међутим, не чини мање сновима... Умеју лепо да се преруше у стварност, ваљда су зато тако дуго предмет проучавања психолога, шамана, па чак и физичара... Довољно је да дејство мог седатива престане и да Хипнос дође к себи и раздвоји нас...” Нагло сам прекинуо нит свог гласа, пратећи гримасу бола која се простирала као цунами њеним нежним обрвама.

„Седирао си Хипноса?”, разрогачила је очи из којих је сунуо ветар.

„Да, ко би помислио да ћу постати дилер снова!”, одговорио сам комично искрививши усне и обоје смо се закикотали; није било друге.

„Како сам успела да овладам вештином луцидних снова?”, изненадила ме је понешто баналним питањем, у овом тренутку, да сам морао да се грохотом насмејем.

„Како? Па лепо! Мислим да се сећаш да сам ти на крају претходне приче рекао да ћеш постати редуша чаробњака, једном кад преживиш анестезију, кад се прошеташ оном, другом страном”, шапнуо сам поверљиво.

„Владимире, то није било у претходној причи, већ...”

„Ахх, да, опрости, понекад помешам причу и вакуум”, погледали смо се и насмејали осмесима који су се хранили запрепашћеношћу оног другог.

„Углавном, вратимо се на тему... Времена нема много, а у овим стварима време уме да буде одлучујуће”, уозбиљио сам се. „Скоро је поноћ, а украо сам ово време за нас из вакуума, да би се ти одлучила”, прибрано сам закључио.

Погледала ме је и знам да је у том тренутку помислила како смо увек водили најважније разговоре око поноћи, а пре првих петлова.

„Чиме сам заслужила овакво буђење, Владимире”, упитала ме је, враголасто-дечијег осмеха који ме је увек непретенциозно освајао.

„Суочила си се са оним чега си се највише плашила и постала редуша чаробњака”, одговорио сам у даху. „А и ја сам. Што је још важније за ову причу. Односно приче”, уздахнуо сам. „Да ли ти се допада ово?”, изненада сам је упитао.

„Овај сусрет, мили?”

„Да.”

„Наравно да ми се допада. Још кад би био стваран...”, додала је, помало резигнирано, погледавши у под нашег сна.

„Драга Виолета, због чега мислиш да је сан мање стваран од стварности, за твоје тело и твој ум? И шта ти пак гарантује, да и стварност није нечији сан? Сан на вишем нивоу нечије луцидности?”, речи су сипале из мене, нисам ни сам био свестан одакле. Вероватно најчешћи симптом скрибомана.

Одговорила ми је љубопитљивим ћутањем. Очи су јој блистале, попут хладних радиоактивних кристала спремних на све; и на најтежу истину. Осетио сам да имам одобрење да наставим.

„Сигурно си чула за мит о богињи месеца, Селени, и њеном вољеном, али смртном Ендимиону? Пошто је била богиња, а он смртник, једини услов да постане бесмртан био је да буде у стању вечитог сна. Она га је посећивала сваке ноћи и само они знају шта се одиграло за време његовог сна”, застао сам, осмехнувши се шеретски. „Не могавши да поднесе мисао да га једног дана изгуби, Селена га баца у блажено стање сна, да би могла неометано да ужива у његовој лепоти и својој љубави према њему, котрљајући своје седефне кочије сваке ноћи преко неба ка њему...”

„Али да ли је он уживао, Владимире? Како је уживао ако је спавао?”

„Не знам, Виолета, али знам да му је родила педесет кћери!”, подигао сам кажипрст, заокупљајући њену пажњу попут кловна.

„Онда није само спавао”, стидљиво се осмехнула, увиђајући свој први избор избора.

„Није. А и уколико јесте, изгледа да је у сновима присутно много честица стварности”, одговорио сам умирујућим гласом.

„Дакле, ти би да будеш мој Месећ”, прошапутала је. „И да ме посећујеш у сну, као... као... сад?”

„Да, мила. То је један од начина. Не суди о књизи према корицама. Не суди о љубави према њеној стварности”, очајно сам изрекао, осећајући како тонем у живо блато њеног разочарања.

„Хоћеш да кажеш да си ти божанство, Владимире”, јетко је упитала, у полушали. „Одувек си био скроман.”

„Хм, ипак, знаш, ми свезнајући приповедачи...”, покушао сам да будем духовит, осећајући како нам време цури кроз витки струк невидљиве клепсидре. „Хоћу да кажем да су снови некад истинитији од такозване истине, без могућности да се та дивна симфонија укаља стварношћу”, рекао сам, знајући да звучим кукавички.

„А по твом мишљењу, морала би да се укаља?”, покушавала је да открије нит наде у том благу у које сам је увлачио.

„Па, сети се, Виолета, како је живети у стварности... Присети се великог понављања, лоших дана, досаде, неприлагођених покушаја бекства од ње, неиспуњених очекивања, разочарања, немогућности изласка из опне која нас дели од остатка материје а коју називамо кожом, све блеђих боја сваке поновљене репродукције сваког новог дана...”

„Боже, како ти умеш да намамиш на стварност”, намрштила се.

Насмејао сам се, не без предумишљаја.

„Шта је друга могућност?”, прекинула ме је, сад већ мирним, помало леденим гласом спремним на све.

„У такозваној *стварности* могла би да будеш са Хорацијем, који ти је дубоко наклоњен, али то вешто скрива под белим мантилом и правилима медицинског декорума”, осмехнуо сам се зналачки. „Не питај ме како знам!”

„Добро, нећу те питати, свезнајући...”, насмешила се, донекле изненађена другом могућношћу. „Али то не би био ти, зар не?”

„Не, то не бих био ја; мада био бих присутан као свезнајући...”

„Приповедач”, довршила је ту претећу реченицу.

„Да”, нерадо сам потврдио, пратећи пажљиво дрхтај сваке поре на њеном лицу.

„А да ли друга могућност искључује прву?”, тргла се.

„Не, наравно да не, драга моја. Управо се надопуњују. Само што се ти мене не би сећала када се пробудиш. То је, нажалост, један од предуслова из књиге нових правила. У сновима би ме, међутим, увек препознала. Сећала би ме се из претходног сна, тако да би ти снови имали одређени континуитет, по чему би подсећали на стварност. Такозвану стварност, мислим. Једина могућност која искључује две претходне

је...”, застао сам и удахнуо. „Па, да се вратимо на почетак прве приче. У ствари, у простор пре почетка прве приче, у сам вакуум. Али та могућност је уједно и најтежа.”

„Због чега? Шта би то могло да буде тако тешко?”, упитала је провокативно.

„Да спојимо два репа, два краја у смисаону целину.”

„А како ћемо то да урадимо?”

„Тако што ћемо обоје заборавити ко смо били и шта смо чинили и на неки начин се одрећи себе: свега оног што смо прикупљали током живота називајући га претенциозно знањем или искуством. А то је, знамо, најизазовније. Било би то нешто као спирала, пре него кружница. Покајање у срцу које куца. Прескакање почетничких грешака, уз додир стопалом степеника који воде грешкама. Болно, али исплативо поништавање сопственог ега.”

„Ја желим трећу могућност”, нагло је рекла, погледавши у сат на ормарићу. Па у моју руку коју је још топло држала.

Због чега нисам сумњао да ће јој најтежа опција бити и најдража. Изгледа да сам добро познавао свој књижевни лик.

„Јеси ли сигурна, Виолета?”, желео сам да будем уверен да је одлука њена. „Не би ли било угледно бити супруга чувеног хирурга, који те воли, поштује и свима са поносом представља. Ту су и одређене предности...”

„А то си ми био наменио, дакле”, полуосмејком је пропратила мој беспрекорни наративни план.

„А ноћи проводити”, настављао сам, „у луцидним сновима чије место, атмосферу и ток би чак била у стању да контролишеш. Размисли још једном. Можда Селена и није тако луда као што се по митолошком небу прича”, погледао сам је упитно. Размишљала је. Ипак, била је сувише млада за мит, а сувише стварна да би пристала да ме повери само сну.

Иако сам унапред знао њен одговор, било је неопходно да испољи своју вољу. Мисли сасвим другачије звуче када се изговоре него док се сударају и мешају у глави. Свака изречена реч је мала одлука. Као и сваки непоступак.

„Не желим да те виђам само у сну, Владимире. То ми је непотпуно, мада донекле звучи романтично... Верујем да би и теби то било недовољно”, звонко су ме дотакле њене полуупитне речи и поглед који садржи сећање на сету.

Климнуо сам. Изгледа да и књижевни лик може добро познавати свог аутора.

„Хорација не познајем, а и да га познајем: он није ти. Нема везе што би нам ти писао причу којој, сигурна сам, не би недостајало шарма...”

застала је, да ухвати ваздух. „Ко још обраћа пажњу на удобност, или погодност у љубавној причи?“, боцнула ме је погледом, дрхтавим и пркосним. „А наша је прича љубавна, зар не?“

Питање сам јој ућукао неочекиваним пољупцем и виноу се у висине које воде право до вакуума, осетивши како се Хипнос вретенастог тела полако али неодложно буди из сна и мрмља.

Ординација ми је била позлаћена мирним поподневним сунцем које се пробијало кроз полуспуштене ролетне, падајући на под омекшан зеленим линолеумом и радни сто. После скраћеног куцања, на вратима се појавила девојка. Њене љубичасте очи одмах су затражиле несвакидашњу пажњу. Учинило ми се да је однекуд познајем.

„Добар дан“, рекао сам срдачно, „Изволите, седите. Ви сте?“, сигуран сам да је мој глас звучао добронамерно, јер је девојка лакоћом сене крочила и села на округлу столицу испред мене, вукући за собом шлеп давно заборављеног пролећа који ме је обавио.

„Виолета... Виолета Реј“, рекла је, осмехнувши се саучеснички и издигавши обрве за секунд, као да би требало да знам ко је она.

„Изволите, Виолета. Због чега сте данас овде?“, упитао сам, очекујући банално образложење неког здравственог проблема, ма колико то деловало невероватно при погледу на њену кожу боје кајсије и спретном руком небеског вајара извајано тело.

„Да бих те поново упознала, Владимире. Да ме не би лишио живота. Да би ми допустио да ти се овог пута заиста приближим. Да бисмо заједно написали нашу причу. Да не би морао поново да улазиш у ону грозоморну продавницу“, одговорила је, упиљивши ми се у очи попут неке шармантне утваре.

„О чему то говорите?“, излетело ми је. „Јесте ли добро, Виолета?“

„Ја? Никад боље. А ти, како си ти, Владимире?“ нахерила је главицу удесно и тако ме посматрала славодобитно.

„Наравно да си никад боље: сад си редуша чаробњака. А и ја сам одлично. Иако ми је управо одбијен бонус“, рекао сам и обоје смо прснули у смех и претворили се у чисту светлост.